Staré Mesto

Historické centrum je klenot každého jedného mesta. Sú tu koncentrované historické pamiatky, v týchto miestach cítiť jeho naozajstnú atmosféru a charakter. S tým je spojený aj najvyšší počet turistov, ale aj to už rovnako patrí k centrám. Bratislavskú mestskú časť Staré Mesto je veľmi jednoduché si zamilovať. Pôsobí priateľsky, prívetivo a určite ponúka množstvo zákutí, z ktorých si to svoje vyberie každý. Či už to bude lavička v parku, úzka kľukatá ulička s historickým nádychom alebo obľúbená kaviareň, určite sa sem budete radi vracať.

❶ Bratislavský hrad ❷ Dóm sv. Martina ❸ Michalská brána ❹ Ventúrska ulica ❺ Hlavné námestie ❻ Uličky historického centra ❼ Stará radnica ❽ Primaciálny palác ❾ Hviezdoslavovo námestie ❿ Historická budova Slovenského národného divadla ⓫ Čitáreň U červeného raka ⓬ Dom umenia pre deti Bibiana ⓭ Medická záhrada ⓮ Námestie slobody ⓯ Grasalkovičov palác a záhrada ⓰ Modrý kostolík ⓱ Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava ⓲ Stredoveké opevnenie ⓳ Staromestské nábrežie ⓴ Slovenský rozhlas ㉑ Národná banka Slovenska ㉒ Námestie Slovenského národného povstania ㉓ Hurbanovo námestie a Obchodná ulica ㉔ Kamenné námestie ㉕ Blumentál ㉖ Slavín ㉗ Horský park ㉘ Bratislavské univerzity ㉙ Pamätník Chatam Sofer Memorial ㉚ Historické cintoríny ㉛ Galérie Starého Mesta ㉜ Slovenská národná galéria ㉝ Múzeum Milana Dobeša ㉞ Galéria mesta Bratislavy ㉟ Múzeá Starého Mesta ㊱ Prírodovedecké múzeum SNM ㊲ Historické múzeum SNM ㊳ Múzeá SNM na Žižkovej ulici ㊴ Múzeum židovskej kultúry SNM a Židovské komunitné múzeum ㊵ Múzeum dopravy ㊶ Múzeum polície ㊷ Detské múzeum ㊸ Múzeum mesta Bratislavy

❶ Bratislavský hrad

Najväčším, najvýraznejším a zároveň najznámejším symbolom mesta Bratislava je **Bratislavský hrad**. Je to dominanta, ktorá prerástla územie Slovenska a nachádza sa aj na slovenských eurominciach. Každý turista, ktorý chce spoznať mesto, návštevu hradu určite nevynechá. Po poslednej rekonštrukcii je vo výbornom stave a naozaj je čo obdivovať. Navyše, z hradného vrchu je prekrásny výhľad na takmer celé mesto.

Hradný vrch bol vďaka jeho strategickej polohe osídlený už v neskorej dobe kamennej.

▲ Žiarivo biely zrekonštruovaný hrad do obdobia tereziánskeho baroka

▲ Jazdecká socha Svätopluka pred Bratislavským hradom

Zachovali sa nálezy aj z dôb Keltov, po nich prišli prvé slovanské kmene. K najvýznamnejším archeologickým pamiatkam patria zvyšky chrámu z obdobia Veľkej Moravy. Stredovek priniesol prvých predchodcov dnešného hradu. Od 10. storočia tu stálo hradisko, ktoré sa postupne zdokonaľovalo a rozrastalo. Jedným z najväčších míľnikov bola prestavba za kráľa

Bratislavský hrad

Telefón:
(0) 2 20 48 31 04,
(0) 2 20 48 31 11
E-mail: bratislavskyhrad@snm.sk
www.snm.sk, www.bratislava-hrad.sk
Otváracie hodiny: ut – ne: 9.00 – 17.00; posledný vstup o 16.00
Vstupné:
Okruh A (všetky výstavné priestory múzea vrátane okruhu B – Klenotnice a Rytierskej siene) – trvanie prehliadky 45 – 90 min.
Dospelí: 6 €; deti, študenti, dôchodcovia: 3 €; rodinné vstupné:
1 dospelý a max. 2 deti: 8 €,
2 dospelí a max. 3 deti: 15 €
Okruh B (len Klenotnica + Rytierska sieň) - trvanie prehliadky do 30 min.
Dospelí: 2 €; deti, študenti, dôchodcovia: 1 €

Žigmunda Luxemburského. Kvôli husitským nájazdom potreboval posilniť hranice a okrem toho si chcel v Bratislave vybudovať aj reprezentatívne sídlo. A tak v 15. storočí bol postavený štvorstranný hrad, ktorý už niesol jasné črty dnešnej podoby. Z tohto obdobia sa však zachovala iba gotická východná vstupná brána.

Po Žigmundovej smrti význam hradu, ako aj ďalšie stavebné práce, utíchli. Nový ruch nastal až v druhej polovici 16. storočia s renesančnou prestavbou. Dôvodom tejto prestavby bolo obsadenie Budína, kde mal kráľ dovtedy svoje sídlo. V 17. storočí nasledovala barokova prestavba, keďže medzičasom bol hrad opäť v zlom technickom stave. Kvôli tureckému nebezpečenstvu prešlo obnovou aj opevnenie.

Vrcholné obdobie hradu bolo počas vlády **Márie Terézie**. Za jej éry sa hrad zmenil na pohodlné a reprezentačné sídlo, zmenami prešiel aj celý hradný areál. Pribudli záhrady, ale aj koniarne či byty pre služobníctvo. Práve do tejto podoby je v súčasnosti hrad zrekonštruovaný. Avšak po jej smrti bolo znova kráľovské sídlo presťahované do Budína a na Bratislavskom hrade dni prosperity vystriedali dni úpadku. Stal sa nepotrebným, neskôr ho prispôsobili pre potreby generálneho seminára. Bolo zničených mnoho jeho hodnotných častí, no ešte horšie bolo, keď hrad pridelili vojenskej správe. Napokon v roku 1809 hrad ostreľovalo vojsko Napoleonovej armády a najčernejším rokom sa stal rok 1811, keď celý hrad vyhorel. Stal sa ruinou, ktorá dlho čakala na svoje vzkriesenie. To prišlo až s energiou a odhodlaním architekta **Alfréda Piffla**, vedúceho Katedry vývoja architektúry Stavebnej fakulty Slovenskej vysokej školy technickej (dnešná STU). Musel podstúpiť neľahký boj s vládnucou mocou, aby presadil záchranu hradu. Zvládol to, aj keď veľakrát mal hrad na mále a hrozilo, že bude zbúraný a na jeho mieste pribudnú stavby na iný účel.

Dnes je Bratislavský hrad dôstojným odkazom minulosti a reprezentačným symbolom mesta. Sídli tu **Historické múzeum SNM** (str. 32), ktoré dokumentuje vývoj Bratislavy po všetkých stránkach. Jedna expozícia je zároveň venovaná samotnému hradu. Samozrejmosťou sú mnohé dočasné tematické výstavy. Určite stojí za to prísť, vychutnať si charakter miesta a dozvedieť sa viac.

❷ Dóm sv. Martina

Medzi hlavné symboly každého väčšieho mesta patrí chrám v historickom jadre, ktorý sa postupne vyvíjal a prispôsoboval počas dlhých rokov potrebám miestnych obyvateľov. Ani Bratislava nie je výnimkou. Do jej charakteristickej siluety bezpodmienečne patrí **Dóm sv. Martina**, **najväčší a najvýznamnejší kostol priamo pod hradným vrchom**. Patrí k najnavštevovanejším pamiatkam mesta a vďaka bohatej a slávnej histórii z neho dodnes cítiť obrovskú energiu nazbieranú z množstva ľudských príbehov s ním spojených.

Miesto, kde Dóm sv. Martina stojí, bolo osídlené už v období neskorej doby kamennej. Kelti tu mali vybudované rozsiahle oppidum, prvá kresťanská rotunda bola na tomto mieste postavená v 11. storočí. Po tom, ako sa v roku 1221 presťahovalo prepoštvo z areálu hradu do podhradia a množstvo obyvateľov mesta sa zvyšovalo, rástla aj potreba nového kostola. Prvý bol postavený ešte v románskom slohu. Keďže sa mesto kvôli geografickým podmienkam rozrastalo prevažne jedným smerom, čoskoro sa kostol ocitol na jeho okraji a stal sa súčasťou nového **mestského opevnenia** (str. 21).

▲ Krypty pod Kaplnkou sv. Anny Dómu sv. Martina

Ako naďalej rástli prosperita a postavenie mesta v Hornom Uhorsku, románsky kostol sa stal primalým a málo reprezentačným. Preto sa kapitula aj mestská rada zhodli na prestavbe v novom gotickom slohu. Uskutočňovala sa postupne a do dnešnej podoby sa dostal až po zložitom vývine. Z obdobia renesancie pochádza portál na východnej strane predsiene, ktorý sa nevyhol barokovým úpravám. V tomto období vznikla **kaplnka sv. Jána Almužníka od Rafaela Donnera** aj viaceré interiérové prvky. V 19. storočí však kostol prešiel puristickou „regotizáciou" a takmer všetky vzácne časti barokovej výzdoby aj mobiliáru boli predané alebo zničené.

V 18. storočí prešla po požiari stavebnými úpravami veža. Bola navýšená, osadil sa hodinový stroj a medená strecha. Na ňu neosadili ako býva zvykom kríž, ale pozlátený model uhorskej kráľovskej koruny. Symbolizovala hlavnú funkciu chrámu – stal sa **hlavným korunovačným kostolom Uhorska** na obdobie takmer 300 rokov, spolu tu bolo korunovaných desať kráľov, jedna kráľovná a osem kráľovských manželiek.

▲ Detail bočného vstupu zo severnej strany presbytéria

▲ Pohľad na Dóm sv. Martina z Rybného námestia

Medzi najznámejších panovníkov z nich jednoznačne patrí **Mária Terézia**, ktorá vládla v rokoch 1740 – 1780 a preslávila sa vďaka mnohým užitočným reformám.

Keď navštívite Dóm sv. Martina dnes, vojdete do trojloďového priestoru halového typu. Väčšina výzdoby pochádza z 19. storočia z obdobia regotizácie, vrátane hlavného oltáru. Pri pohľade na strop vás očarí prepracovaná **rebrová klenba** z prvej polovice 15. storočia. V bočných lodiach samozrejme nechýbajú bočné oltáre, prístupné sú i obe kaplnky – barokova sv. Jána Almužníka a staršia kaplnka sv. Anny. K návštevníkmi vyhľadávaným miestam patria aj **podzemné hrobky**. Medzi významných hostí Dómu počas 19. storočia patrili aj **Ludwig van Beethoven** a **Franz Liszt**, tak neváhajte a príďte si vychutnať čaro tohto miesta i vy.

❸ Michalská brána

Tak ako dnes tisícky turistov a domácich Bratislavčanov vchádzajú do historického centra Bratislavy **Michalskou bránou**, aj v minulosti predstavovala významný vstup starodávnej Jantárovej cesty do stredovekého mesta. Bola jednou zo štyroch brán umiestnených v hradbách a v súčasnosti je jedinou zachovanou. Samotná veža má základy ešte v 13. storočí, ale jej dnešný vzhľad je výsledkom dlhoročného vývoja a mnohých prestavieb. Výšku 51 metrov dosiahla v roku 1590, keď pristavili osembokú zúženú časť a osadili medenú cibuľovitú strechu. K posledným úpravám patrí barokova prestavba v rokoch 1753 – 1758.

Súčasťou obranného systému veže bol aj barbakan z 15. storočia. Zabezpečoval, že sa nevstupovalo do hlavnej brány priamo, ale cez ďalší polygonálny priestor so samostatnou bránou. Tá bola osadená mimo osi vstupu do hlavnej brány, čím sa zabezpečil kontrolovanejší prechod a zamedzilo sa tak najmä možnosti priameho ostreľovania Michalskej brány a hradieb.

▲ Sídlo univerzitnej knižnice na Michalskej ulici

Neskôr bol barbakan zastavaný, ale jeho pôvodný zahnutý pôdorysný tvar zostal jasne čitateľný. Popred barbakan viedla priekopa, v ktorej dnes nájdete Čitáreň u červeného raka (str. 17).

Návštevu Michalskej brány pri svojich potulkách mestom určite nevynechajte. Nachádza sa tu lákavá expozícia historických zbraní a okrem toho je z vyhliadkovej plošiny nádherný výhľad na mesto. Pod vežou sa nachádza nultý kilometrovník s vyznačenými vzdialenosťami do 29 hlavných miest z celého sveta. Od brány pokračuje rušná **Michalská ulica** s množstvom pamiatok, napr. **Segnerova kúria** alebo **Palác Uhorskej kráľovskej komory** – dnešné sídlo Univerzitnej knižnice. Na fasádach viacerých domov môžete nájsť zaryté pôvodné delové gule ako spomienku obliehania Bratislavy Turkami.

▲ Rušná Michalská ulica zakončená Michalskou bránou

❹ Ventúrska ulica

Priamym pokračovaním Michalskej ulice je významná **Ventúrska ulica**. Je priam posiata významnými pamiatkami a pamätnými tabuľami, ktoré pripomínajú slávne udalosti z dejín. Koncertoval tu deväťročný Franz Liszt, šesťročný Wolfgang Amadeus Mozart, zasadal Uhorský snem... Sídlila tu mestská mincovňa, a dokonca aj prvá univerzita na Slovensku – **Academia Istropolitana** založená Matejom Korvínom v roku 1465. Jednoducho povedané, čo budova to unikát. A to nielen po stránke historických udalostí, ale aj architektúry. Barokový Pálfyho palác, neskorobarokový Erdödyho palác

▲ Vtáčia fontána na Ventúrskej ulici

alebo klasicistický Zichyho palác sú najväčšími skvostmi. Zichyho palác je využívaný na výstavy a koncerty, nachádza sa tu aj obradná sieň. Určite aspoň nazrite do jeho nádvoria, ktoré ukrýva fontánu so sochou leva. Z ulice sú takisto prístupné viaceré ďalšie vnútorné dvory, kde sa nachádzajú príjemné kaviarne či reštaurácie. Vojdite dnu a lepšie tak spoznáte príjemné mestské zákutia, ktoré si zachovávajú svoje pokojné prostredie a jedinečné čaro.

▲ Ventúrska ulica plná historických pamiatok

5 Hlavné námestie

Hlavné námestie je pôvodným námestím stredovekého Prešporka. Všetky domy, ktoré ho obkolesujú, majú základy ešte v gotickom období. Severovýchodnú stranu uzatvára **Stará radnica** (str. 13). Na námestí prebiehalo najdôležitejšie spoločenské dianie od trhov, osláv, zhromaždení až po popravy. Uprostred sa nachádza renesančná **Maximiliánova fontána**, ktorú dal postaviť po požiari cisár Maximilián II. Pieskovcová socha znázorňuje ochrancu miest – rytiera Rolanda. Turisti sa vždy radi odfotia aj pri bronzovej **soche napoleonského vojaka**, ktorý sa opiera o lavičku. Na rohu pri Kaffee Mayer stojí zase známa bratislavská postavička **Schöner Náci**. Bol to rodák z Petržalky, ktorý sa údajne pomiatol z nešťastnej lásky. Denne sa takmer 40 rokov prechádzal po centre mesta vo fraku s cylindrom a úctivo zdravil všetkých okoloidúcich. Obzvlášť galantný bol k dámam a týmto svojím vystupovaním sa stal koloritom mesta na začiatku 20. storočia. Pár metrov ďalej od námestia, na križovatke ulíc Rybárska brána, Panská a Laurinská, stojí tretí zo známych bratislavských maskotov. Nenápadne tu vykúka z kanála socha Čumila, ktorý z tohto netradičného miesta sleduje okoloidúcich ľudí. Stal sa najfotografovanejšou sochou Bratislavy a patrí aj medzi časté motívy na mestských suveníroch.

Hlavné námestie je aj dnes rušným spoločenským uzlom. Počas leta sa tu konajú **koncerty Kultúrneho leta**, v stánkoch sa predávajú drobnosti pre potešenie. V zime ovládajú námestie **Vianočné trhy** s množstvom vôní a chutí, silvestrovská noc ho zase zmení na veľkú diskotéku. Jednoducho na námestí to žije a vychutnať si jeho atmosféru určite patrí k prehliadke mesta.

▲ Socha napoleonského vojaka na Hlavnom námestí

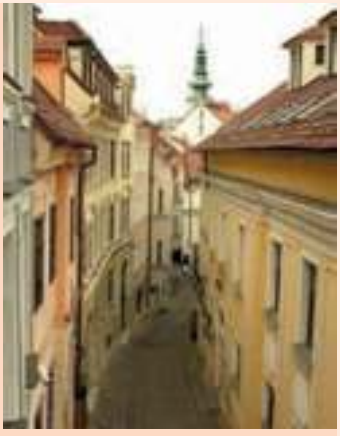
▲ Panoráma Hlavného námestia so Starou radnicou

6 Uličky historického centra

Bratislavské korzo v historickom centre netvoria iba hlavné najnavštevovanejšie ulice a námestia. Je to súbor všetkých uličiek, vrátane kratších, ktoré prepájajú hlavné ťahy, alebo menej frekventovaných na okraji. Tieto uličky bývajú často ešte pôsobivejšie, pretože si tu dokážete lepšie vychutnať atmosféru starých múrov, zákrut či zaujímavých detailov. Je tu menej ľudí, organizované skupinky turistov sem už nechodia a vám sa preto naskytne väčší priestor na spoznanie skutočnej tváre mesta.

▲ Jeden z obľúbených symbolov mesta, socha Čumila

▲ Ulica Na Vŕšku, jedna z mnohých príjemných uličiek historického centra

Jednou z takýchto ulíc je **Kapitulská ulica**. Tiahne sa od **Dómu sv. Martina** (str. 8) v smere zachovaného úseku **mestského opevnenia** (str. 21). Ide o jednu z najstarších ulíc Bratislavy, ktorej základ bol položený na začiatku 13. storočia. História tu z jednotlivých domov priam dýcha, keďže neboli všetky zrekonštruované, a práve preto sa tu môžete cítiť ako pred niekoľkými desaťročiami.

Krátkou Farskou ulicou prídete na **Klariskú ulicu**. Jej pôvod siaha do druhej polovice 13. storočia, vznikla pozdĺž kláštora cisterciánok. Kostol a kláštor neskôr začali využívať klarisky (príslušníčky

▲ Baštová ulica za pôvodnými mestskými hradbami

Rádu sv. Kláry) a tieto stavby môžeme obdivovať dodnes. Patria k najstarším a najvzácnejším gotticko-renesančným pamiatkam. Po zrušení rádu klarisiek Jozefom II. v roku 1782 tu sídlila právnická akadémia a gymnázium. V súčasnosti využíva kostol štát ako koncertnú sieň s vynikajúcou akustikou a aj ako pôsobivý výstavný priestor. Kláštor slúži Univerzitnej knižnici.

Ďalším príjemným miestom je úzka, ale pôsobivá a malebná **Baštová ulica**. Kopírovala mestské hradby a vraj tu býval aj mestský kat. Vyúsťuje priamo pri **Michalskej bráne** (str. 10). Od nej môžete pokračovať **Zámočníckou ulicou**, viedla aj okolo hradieb, a privedie vás na Františkánske námestie s rokokovým **Mirbachovým palácom** (str. 31) a františkánskym **Kostolom Zvestovania Pána** z 13. storočia. Podobných príjemných uličiek je v centre viacero, a preto pokiaľ máte dostatok času, poprechádzajte sa nimi a poodhaľte ich skutočné čaro.

▲ Kostol Povýšenia sv. Kríža (Kostol klarisiek)

▲ Prepoštská ulica s priehľadom na Bratislavský hrad

▲ Stará radnica na hlavnom námestí

7 Stará radnica

Budova Starej radnice je dominantou **Hlavného námestia** (str. 11). Vznikla v 15. storočí spojením viacerých meštianskych domov. Budova s vežou, ktorá radnicu charakterizuje, bola postavená ešte v 14. storočí richtárom Jakubom. Samotná veža je dokonca ešte o storočie staršia. Samozrejme, počas rokov sa mnohokrát upravovala podľa aktuálnych požiadaviek na jej využitie, ale aj slohových trendov. Posledná úprava v barokovom štýle prebehla v 18. storočí, stále však cítiť aj pôvodnú gotiku na nižších podlažiach. Zaujímavosťou je, že doteraz je vo fasáde zachovaná delová guľa, ktorú vystrelili napoleonské vojská.

Ako mestská radnica slúžila táto budova až do 19. storočia, pričom sa tu zároveň nachádzala aj mincovňa, depozitár zbrojnice, a dokonca väzenie. Dnes sú priestory radnice využívané ako **Mestské múzeum**. Na množstve lákavých exponátov sa prezentujú dejiny obyvateľov Bratislavy, ich každodenný život, radosti aj starosti. Prístupné sú i žaláre v podzemí s nástrojmi na mučenie a historickými zbraňami. V susednom rokokovom **Apponyiho paláci**, ktorý je tiež súčasťou komplexu, nájdete **Múzeum vinohradníctva**. Keďže vinohradníctvo bolo s dejinami mesta úzko spojené, dozviete sa tu všetko od pestovania viniča až po vývoj spôsobu jeho spracovania. Prvé a druhé poschodie Apponyiho paláca je venované Múzeu historických interiérov. Uvidíte, ako boli zariadené panské mestské domy od konca 18. do konca 19. storočia.

▲ Pôvodný lis v Múzeu vinohradníctva

8 Primaciálny palác

Stavba **Primaciálneho paláca** v Bratislave v rokoch 1778 – 1781 predznamenávala doznievanie baroka a nástup nových klasicistických foriem. Hlavným architektom bol rakúsky rodák Melchior Hefele. Palác bol sídlom úradu ostrihomského prímasa – hlavy katolíckej cirkvi v Uhorsku. Symbolizuje ho železný kardinálsky klobúk s priemerom 180 cm umiestnený nad tympanonom v priečelí. Po stranách sa nachádzajú alegorické sochy, ktoré vyjadrujú vlastnosti kardinála Jozefa Batthyányiho – zadávateľa a prvého obyvateľa stavby. Sú medzi nimi napríklad múdrosť, láska k vlasti, mlčanlivosť alebo čistota srdca.

▲ Fontána sv. Juraja na nádvorí Primaciálneho paláca

Primaciálny palác je významnou pamiatkou mesta, okolo ktorej sa denne vystrieda množstvo turistov. Na každého zapôsobí impozantný vstup cez klenutú stĺpovú sieň, ktorá vyúsťuje do vnútorného nádvoria s **fontánou sv. Juraja** (str. 14). Z nádvoria sa nenápadným vstupom vchádza do **kaplnky sv. Ladislava** s monumentálnou freskou na oválnej kupole. Interiéru zase dominuje **Zrkadlová sieň** na prvom poschodí. Okrem svojej krásy sa preslávila historickou udalosťou z 26. decembra 1805, keď tu bol podpísaný známy Bratislavský mier medzi Francúzskom a Rakúskom po

Múzeum dejín mesta
Primaciálne nám. 3
Telefón: (0) 2 591 008 47
www.muzeum.bratislava.sk
Otváracie hodiny:
ut – pi: 10.00 – 17.00, posledný vstup 16.30; so – ne: 11.00 – 18.00, posledný vstup 17.30
Vstupné:
dospelí: 5 €; deti, študenti, dôchodcovia: 2 €; rodinné vstupné: 10 € (deti do 14 rokov)

Múzeum vinohradníctva a Múzeum historických interiérov
Apponyiho palác, Radničná 1
Telefón: (0) 2 591 008 56
www.muzeum.bratislava.sk
Otváracie hodiny: ut – pi: 10.00 – 17.00; so – ne: 11.00 – 18.00
Vstupné:
dospelí: 4 €; deti, študenti, dôchodcovia: 2 €; rodinné vstupné: 8 € (deti do 14 rokov)
Pokiaľ máte záujem prezrieť si všetky múzeá, je možné zakúpiť si výhodnú spoločnú vstupenku: dospelí: 6 €; deti, študenti, dôchodcovia: 3 €; rodinné vstupné: 12 € (deti do 14 rokov)

bitke pri Slavkove. Dnes sa Zrkadlová sieň využíva na organizovanie rôznych podujatí a koncertov. Ďalšou zaujímavosťou Primaciálneho paláca je náhodne objavená séria šiestich vzácnych anglických gobelínov, ktoré zobrazujú antickú povesť o Hero a Leandrovi a ich tragickej láske. Výstavu spravuje **Galéria mesta Bratislavy** (str. 31).

Primaciálne námestie 1
814 99 Bratislava
E-mail: gmb@gmb.sk
www.gmb.bratislava.sk
Otváracie hodiny:
ut – ne: 10.00 – 17.00

▲ Primaciálny palác

9 Hviezdoslavovo námestie

Hviezdoslavovo námestie, alebo jednoducho „Hviezdko“, tvorí neodmysliteľnú súčasť mestského korza. Nachádza sa medzi historickou budovou **Slovenského národného divadla** (str. 16) a **Mostom SNP** (str. 95). Vzniklo na konci 18. storočia po tom, ako boli zbúrané mestské hradby a zasypaná priekopa. Domy na pravej strane námestia, pri pohľade od divadla, boli postavené s využitím pôvodného parkanového múru, je teda jasne viditeľné, kam v minulosti siahalo mesto. Nachádzajú sa tu aj archeologické pozostatky Rybárskej brány, jednej zo štyroch vstupných brán v stredovekom **mestskom opevnení** (str. 21). Nájdete ich pod sklenenou plochou pred SND. Druhou výraznou stavbou, ktorá dotvára atmosféru a charakter námestia, je **hotel Carlton**. Hostinec tu stál už v 13. storočí, takže história v poskytovaní služieb je nesmierne dlhá. Spojením viacerých budov na začiatku 20. storočia vznikol základ dnešného hotela, pričom súčasný

▲ Lavičky na Hviezdoslavovom námestí

▲ Fontána pred sochou P. O. Hviezdoslava s historickou budovou SND v pozadí

vzhľad získal po prestavbe v rokoch 1925 – 1929 podľa významného architekta M. M. Harminca. Názov má podľa svojich majiteľov z prelomu 19. – 20. storočia, Karola Palugyaya (Carl) zo známej rodiny obchodníkov s vínom a jeho manželky Antónie (Tonka). V susedstve hotela Carlton na Mostovej ulici stojí zrekonštruovaná budova Reduty, kde sídli **Slovenská filharmónia**.

Prechádzka dnešným námestím je mimoriadne príjemná. Nachádza sa tu veľa zelene, vďaka viacerým fontánam nechýba ani vodný živel. Na dianie na námestí dozerá **socha Pavla Országha Hviezdoslava** v nadživotnej veľkosti, na opačnom konci, bližšie pri moste, zase stojí **socha Hansa Christiana Andersena**. Po celej dĺžke námestia nájdete množstvo príjemných kaviarní a reštaurácií s vonkajšími terasami, pre turistov nechýbajú stánky so suvenírmi. V zime sa aj tu konajú populárne Vianočné trhy.

⑩ Historická budova Slovenského národného divadla

Bratislava požiadala o vypracovanie plánov na výstavbu nového divadla v roku 1881 dvoch viedenských architektov – Ferdinanda Fellnera a Hermana Helmera. Ich návrh v eklektickom štýle sa začal realizovať v roku 1884, slávnostné otvorenie sa konalo iba o dva roky neskôr. Zaslúžila sa o to známa stavebná firma Feiglerovcov, ktorá stála pri zrode mnohých významných bratislavských budov.

▲ Rozkvitnutá čitáreň U červeného raka

▲ Historická budova SND s Ganymedovou fontánou